

JMM EUMIGARTS: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΙΣ, ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΠΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

Λαλαγιάννη Βασιλική

Βανδώρος Σωτήριος / Πετρόπουλος Σωτήριος / Ψυχογιπούλου Ευαγγελία

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	X100E-1	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 εξ./επιλογής Κατεύθυνσης
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Eumigarts: Μεταναστεύσεις, ταυτότητες και διασπορές στο σύγχρονο κόσμο (μάθημα Jean Monnet Module)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
Διαλέξεις			1,6
Εκπαιδευτικές επισκέψεις			0,6
πρόοδος			0,8
4 μικρά τεστ			0,4
Τελικές εξετάσεις			2
Σύνολο			

Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).		5,4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	Ειδικών γνώσεων	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική Για φοιτητές/τριες Erasmus υπάρχει η δυνατότητα και συγγραφής essay στην αγγλική γλώσσα ή γαλλική γλώσσα	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uop.gr/courses/PEDIS184/	

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα αυτό, καθώς αναπτύσσεται σε ένα διεπιστημονικό πλαίσιο, εισάγει τον/την φοιτητή/τρια στις έννοιες της μετανάστευσης και της διασποράς, στην ιστορική αναδρομή των μεταναστεύσεων, στα σύγχρονα μεταναστευτικά ρεύματα, και γενικά σε πεδία που διατρέχονται από κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές παραμέτρους.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα, είναι ικανοί να συνομιλούν με εκπροσώπους τόσο των κοινωνικών επιστημών όσο και με εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών, αξιοποιώντας αντίστοιχα μεθοδολογικά, βιβλιογραφικά και ερευνητικά εργαλεία. Είναι επίσης ικανοί/ές, αξιοποιώντας τη γνωσιακή τους σκευή, να υλοποιούν και να υποστηρίζουν ερευνητικές εργασίες πάνω σε θέματα που αφορούν τη σύγχρονη μετανάστευση, το brain drain, την επιλυση ζητημάτων ασύλου, κλπ. Είναι επίσης σε θέση, μέσα από συμβουλευτικές διαδικασίες και δράσεις εφαρμογής πρακτικών, να συμβάλλουν στις προσπάθειες της Κοινωνίας των Πολιτών για την εξάλειψη του φόβου απέναντι στη διαφορετικότητα, την συνύπαρξη διαφορετικών κοινοτήτων.

Αξιοποιώντας την γνωσιακή τους σκευή και τα αναλυτικά εργαλεία που έχουν αποκτήσει, αναπτύσσουν δεξιότητες στην διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής για το μεταναστευτικό και το προσφυγικό ζήτημα, εστιάζοντας στην αποδοχή του διαφορετικού Άλλου, στην ενσυναίσθηση και στη συμπερίληψη. Είναι επίσης σε θέση (εφόσον συμμετέχουν και στα σεμινάρια και στις εκπαιδευτικές επισκέψεις) να εφαρμόσουν στην πράξη εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας και συμπερίληψης μέσα από διαδραστικές και συμμετοχικές δράσεις στο πεδίο της Τέχνης, της αφήγησης και της δημιουργικής γραφής

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Λήψη αποφάσεων

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Αυτόνομη εργασία

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Ομαδική εργασία

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

.....

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Άλλες...

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

.....

Επίδειξη κοινωνικής, και ηθικής υπευθυνότητας, σεβασμός στη διαφορετικότητα

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μεταναστευτικό φαινόμενο, πολύ επίκαιρο στις μέρες μας, αποτελεί συχνά τη θεματική πολυάριθμων λόγων, είτε αυτοί αναφέρονται στην θρησκευτική ανοχή, την ισονομία, τα ανθρώπινα δικαιώματα ή την Κοινωνία των πολιτών είτε σε οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις της μετακίνησης πληθυσμών. Το μάθημα έχει ως βασικούς άξονες αφενός το φαινόμενο της μετανάστευσης και τις κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις της και αφετέρου τις Διασπορές και τη σημασία τους στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι σήμερα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Αναφορικά με τη μετανάστευση προσεγγίζονται θεματικές όπως: διαστάσεις και δυναμική της διεθνούς μετανάστευσης, το Φύλο της μετανάστευσης, μετανάστευση και παγκοσμιοποίηση, barin drain στην Ελλάδα, οι πολιτικές ένταξης της ΕΕ στην πράξη: ο ρόλος των χρηματοδοτικών εργαλείων, η ανεκτικότητα ως θεμελιώδης ευρωπαϊκή αξία, ο ρόλος των ΜΚΟ στην ένταξη των μεταναστευτικών κοινοτήτων . – Ανάπτυξη ειδικών θεματικών : η «κουλτούρα ανάμεσα στα δύο» («between two»), Media, κοινωνικά δίκτυα και μετανάστευση : ζητήματα αναπαράστασης, η μετανάστευση στον κινηματογράφο, ένταξη και συμπερίληψη μέσα από τις Τέχνες, το creative writing και την αφήγηση (narration).

Αναφορικά με τις Διασπορές προσεγγίζονται θεματικές όπως τα είδη διασπορών (λόγω διωγμού, εμπορικές, εργατικές και πολιτισμικές), τα θεωρητικά μοντέλα του διασπορικού φαινομένου, σχέση Διασποράς και έθνους, η δημιουργία εθνοτικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις έννοιες της μετανάστευσης, του εκπατρισμού και της διασποράς, καθώς και με τα ζητήματα που απορρέουν από τα φαινόμενα αυτά τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαδικασίες διαμόρφωσης και επαναπροσδιορισμού των πολιτισμικών και συλλογικών ταυτοτήτων, στις εμπειρίες του εκτοπισμού, της εξορίας και της διασποράς, καθώς και στις προκλήσεις της κοινωνικής ένταξης και της διαπολιτισμικής συνύπαρξης. Θα συζητήσουν επίσης τη σχέση του μεταναστευτικού φαινομένου και τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές

επιπτώσεις του, καθώς και τη σημασία των διασπορών και των μεταναστευτικών κοινοτήτων στην ανάπτυξη μιας πολυπολιτισμικής και πλουραλιστικής κοινωνίας. Το μάθημα στοχεύει ακόμη στην αξιοποίηση της γνώσης και της κριτική σκέψη σε ζητήματα που αφορούν τη διαφορετικότητα, τον πολυπολιτισμό και την πολιτισμική διάσταση του μεταναστευτικού φαινομένου.

Ειδικότερα, τα μαθήματα διαρθρώνονται ανά εβδομάδα, ως εξής:

Τίτλος ενότητας	Βιβλιογραφία	Παρουσίαση στο e-class
1. Εισαγωγή: Στοιχεία Θεωρίας για τη μετανάστευση και τη διασπορά	Khalid Koser, <i>Διεθνής Μετανάστευση</i> , εκδ. Επίκεντρο, 2019 Μ.Βέικου & Β. Λαλαγιάννη, <i>Μετανάστευση. Κοινωνικές και πολιτισμικές εκφάνσεις. Θεωρητικά Σχήματα, Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί και Ορολογία</i> . Αθήνα: Κάλλιπος, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα,	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass και ανάρτηση άρθρων
2. Στοιχεία Θεωρίας για την Ετερότητα και τις ταυτότητες	Μ.Βέικου & Β. Λαλαγιάννη, <i>Μετανάστευση. Κοινωνικές και πολιτισμικές εκφάνσεις. Θεωρητικά Σχήματα, Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί και Ορολογία</i> . Julia Kristeva, <i>Ξένοι μέσα στον εαυτό μας</i>	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass
3. Μετανάστευση στην Αμερική.	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt «Το Ταξίδι. Το ελληνικό όνειρο στην Αμερική», ντοκιμαντέρ της Μαρίας Ηλίου, ιστορικός	Άρθρα στο eclass

	σύμβουλος: Αλέξανδρος Κιτρορέφ, 2007, Πρωτέας	
4. Οι ελληνικές μεταναστεύσεις. Η μετανάστευση στη Γερμανία και το Βέλγιο.	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt	Παρουσιάσεις αναρτημένες στο eclass
5. Κλασικές έννοιες της διασποράς. Η εβραϊκή διασπορά	Robin Cohen, <i>Παγκόσμια Διασπορά</i> , Αθήνα: Παπαζήσης, 2002	Παρουσιάσεις αναρτημένες στο eclass
6. Εργατική και αποικιακή Διασπορά / Εμπορικές Διασπορές/ Πολιτισμικές Διασπορές	Robin Cohen, <i>Παγκόσμια Διασπορά</i> , Αθήνα: Παπαζήσης, 2002	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass
7. Ο ρόλος των ΜΚΟ στην ένταξη των μεταναστευτικών κοινοτήτων (διδάσκων: Σ. Πετρόπουλος)	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass
8. Πρόοδος		Γραπτή εξέταση
9. Οι πολιτικές ένταξης της ΕΕ στην πράξη: ο ρόλος των χρηματοδοτικών εργαλείων (Διδάσκουσα : Ε. Ψυχογιπούλου)	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt	Άρθρο και παρουσίαση αναρτημένα στο eclass
10. Media Social και Media: αναπαραστάσεις της μετανάστευσης	<i>Διαδραστικό μάθημα</i> . Οι φοιτητές/τριες ερευνούν on line στην αιθουσα υπολογιστών την θεματική της αναπαραστασης στα Social Media και παρουσιάζουν στην τάξη τα συμπεράσματά τους	
11. Η μετανάστευση και η διασπορά στον κινηματογράφο.	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt Ντοκιμαντέρ «Γράμμα από το Σαρλερουά», του Λάμπρου Λιαρόπουλου, σε αφήγηση Νίκου Δουφεξή και μουσική Βασίλη	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass

	Τσιτσάνη (ανοικτή πρόσβαση) / συζήτηση	
12. Η “ανεκτικότητα” ως βασική ευρωπαϊκή αξία (Διδάσκων: Σ. Βανδώρος)	Βιβλιογραφία και παρουσίαση ppt	Παρουσίαση αναρτημένη στο eclass
13. Ενταξη και συμπερίληψη μέσα από τις Τέχνες, τη δημιουργική γραφή και την αφήγηση (narrative)	Υλικό που βρίσκεται on line από προγράμματα που ανέπτυξαν ΜΚΟ για εναλλακτικές μορφές ένταξης και συμπερίληψης, όπως narrative, storytelling, creative writing(ενδεικτικά): https://storiesofstrength.eu/ https://www.amaka.gr/en/projects/station-athens/ https://storiesofstrength.eu/greece-stories	Παρουσιάσεις αναρτημένες στο eclass και links για videos open acces
14. Ενταξη και συμπερίληψη μέσα από τις Τέχνες, τη δημιουργική γραφή και την αφήγηση (narrative)	STORIES OF STRENGTH εγχειρίδιο on line https://drive.google.com/file/d/1WFBiF1XpmSSeBalMW68xEGlql2WNZZMH/view	

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Διαλέξεις
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην</i>	Υπάρχει εκτεταμένη χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία: ppt presentations (αναρτημένα στο e-class), και

Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	προβάλλονται videos με ντοκυμανταίρ και ταινίες (ελεύθερης πρόσβασης, απο το Ιντερνετ).																								
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td><td>14 Εβδ. x 3 ώρες = 42 ώρες</td></tr> <tr> <td>Εκπαιδευτικές επισκέψεις+ 'αλλες δρασεις</td><td>2 Εβδ. x 5 = 10 ώρες</td></tr> <tr> <td>πρόοδος</td><td>3 εβδ. x 5= 15 ώρες</td></tr> <tr> <td>4 μικρά τεστ</td><td>4 ώρες</td></tr> <tr> <td>Τελικές εξετάσεις</td><td>50 ώρες</td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>121 ώρες</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	14 Εβδ. x 3 ώρες = 42 ώρες	Εκπαιδευτικές επισκέψεις+ 'αλλες δρασεις	2 Εβδ. x 5 = 10 ώρες	πρόοδος	3 εβδ. x 5= 15 ώρες	4 μικρά τεστ	4 ώρες	Τελικές εξετάσεις	50 ώρες											Σύνολο Μαθήματος	121 ώρες
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																								
Διαλέξεις	14 Εβδ. x 3 ώρες = 42 ώρες																								
Εκπαιδευτικές επισκέψεις+ 'αλλες δρασεις	2 Εβδ. x 5 = 10 ώρες																								
πρόοδος	3 εβδ. x 5= 15 ώρες																								
4 μικρά τεστ	4 ώρες																								
Τελικές εξετάσεις	50 ώρες																								
Σύνολο Μαθήματος	121 ώρες																								
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Υπάρχει η δυνατότητα ανάληψης προαιρετικής εργασίας (+2 μονάδες). Για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος απαιτείται βαθμός ίσος ή μεγαλύτερος του 5 στις τελικές εξετάσεις. Τα κριτήρια αυτά είναι προσβάσιμα στο e class και αναρτώνται επίσης έξω από το Γραφείο της διδάσκουσας.																								

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασική Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία στην ελληνική γλώσσα

Βέικου, Μ. & Β. Λαλαγιάννη, *Μετανάστευση. Κοινωνικές και πολιτισμικές εκφάνσεις. Θεωρητικά Σχήματα, Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί και Ορολογία*, Αθήνα: Κάλλιπος, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα, 2015.

Βεντούρα, Λίνα, *Μετανάστευση και Έθνος*, Αθήνα: Μνήμων, 2002.

Green, Nancy, L., *Οι Δρόμοι της μετανάστευσης. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα : Σαββάλας, 2004.

Εμκε-Πουλοπούλου, Ήρα, *Η Μεταναστευτική Πρόκληση*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2007.

Καλογεράς, Γιώργος, *Εθνοτικές γεωγραφίες. Κοινωνικο-πολιτισμικές ταυτίσεις μιας μετανάστευσης*, Αθήνα : Κατάρτι, 2007.

Καμπούρη, Νέλλη & Όλγα Λαφαζάνη (επιστ. επιμ.), *Οριακές αντιστάσεις: Κριτικές προσεγγίσεις της μετανάστευσης*, Αθήνα: Αντίποδες, 2025.

Κασιμάτη, Κούλα, *Πολιτικές Μετανάστευσης και Στρατηγικές Ένταξης. Η Περίπτωση των Αλβανών και Πολωνών Μεταναστών*, Αθήνα: Gutenberg, 2006.

Kristeva, Julia, *Ξένοι μέσα στον εαυτό μας*, Αθήνα: Scripta, 2004 (σελ. 11-32)

Lacorne, D., *Τα όρια της ανεκτικότητας: Οι αξίες του Διαφωτισμού και ο φανατισμός*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021.

Λαλαγιάννη, Βασιλική & Ε. Γεωργιτσογιάννη, «Μετανάστευση και Διασπορά: η πολιτισμική παρουσία των αλλοδαπών γυναικών στην Ελλάδα», ερευνητική μελέτη, Αθήνα, ΚΕΘΙ, 2009.

Λαλιώτου, Ι., *Διασχίζοντας τον Ατλαντικό*, Αθήνα: Πόλις, 2006.

Μπάγκαβος, Χρήστος και Δέσποινα Παπαδοπούλου, *Μετανάστευση και Ένταξη των Μεταναστών στην Ελληνική Κοινωνία*, Αθήνα: Gutenberg, 2006.

Μπλιούμη, Αγλαΐα, *Από τους μετανάστες στο Διαπολιτισμό. Οφεις γερμανικού πολιτισμού-Γερμανόφωνης μεταναστευτικής λογοτεχνίας*, εκδ. Κ.Σφακιανάκη/σειρά «Διακειμενικά», Θεσ/νίκη, 2010.

Πουλημάς, Μιχάλης, Μιχάλης Ψημίτης, Νικόλαος Ξυπολυτάς & Νίκος Σερντεδάκης, *Το «προσφυγικό ζήτημα» ως διακύβευμα κοινωνικών συγκρούσεων στην Ελλάδα*, Αθήνα: Νήσος, 2025.

Ρομπόλης, Σάββας, *Η Μετανάστευση Από και Προς την Ελλάδα*, Αθήνα: Επίκεντρο, 2007.

Σοράν, Γκι, *Περιμένοντας τους Βαρβάρους*, Αθήνα: Νέα Σύνορα-Λιβάνη, 1993.

Τριανταφυλλίδου, Άννα και Ρουμπίνη Γρώπα, *Η Μετανάστευση στην Ενωμένη Ευρώπη*, Αθήνα: Κριτική, 2009.

Τρωαδίτης, Δημήτρης, "Ελευθεριακοί και ριζοσπάστες της διασποράς : αγώνες για τη νέα κοινωνία στους τόπους μετανάστευσης, εκδ. Κουρσάλ, 2019.

Brettell, Caroline B. and James F. Hollifield, *Migration Theory*, New York: Routledge, 2008.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Baglioni, S., Calò, F., & Δ.Numerato, The role of civil society in the labour market integration of migrants in Europe: An introduction. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 2022, 33(5), 851-861.

Bagavos, C., & N.Kourachanis, Civil society organizations and labour market integration for refugees and asylum seekers in Greece. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 2022, 33(5), 886-896.

Brettell, Caroline B. and James F. Hollifield, *Migration Theory*, New York: Routledge, 2008.

Castles, Stephen and Mark J. Miller, *The Age of Migration*, New York: The Guilford Press, 2009.

Forst, R., *Toleration in conflict*, Cambridge: Cambridge University Press, 2013.

Kortendiek, Nele, *Global Governance on the Ground: Organizing International Migration and Asylum at the Border*, Oxford: Oxford University Press, 2024.

Massey, Douglas S. at al., *Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium*, Oxford: Oxford University Press, 2009.

Marquardt, Felix, *The New Nomads*, Simon & Schuster Ltd, 2022.

Messina, Anthony M. and Gallya Lahav, *The migration reader*, New York: Lynne Rienner, 2006.

Naimou, Angela (ed.), *Diaspora and Literary Studies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2023.

Palillo, Marco, *Forced Migration, Masculinities, and Vulnerabilities in the Mediterranean*, Routledge, 2026

Peo Hansen, *A Modern Migration Theory*, Agenda Publishing, 2023

Sardoč, M. (ed.), *The Palgrave Handbook of Toleration*, London: Palgrave Macmillan, 2022.

STORIES OF

STRENGTH, <https://drive.google.com/file/d/1WFBiF1XpmSSeBalMW68xEglqI2WNZZMH/view>

Εγχειρίδιο on line, 'πρόγραμμα Odyssea & Egina [ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΟΥ: 2024-2-EL01-KA210-ADU-000295315/ co-funded by the European Union], 2026

Talani, Leila Simona and Matilde Rosina, *The Migration Question: Politics, Economics and the Failure of Border Security*, Hurst publishers, 2025.

Επιστημονικά Περιοδικά

Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός επιστημονικών περιοδικών που ειδικεύονται σε ζητήματα μετανάστευσης. Ανάμεσά τους είναι τα: *International Migration*, *International Migration Review*, *The Journal of Ethnic and Migration Studies*, *Ethnic and Racial Studies*, *Migration Letters*, *Journal of International Migration and Integration*, *European Journal of Migration and Law*, *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, *The Journal of Hellenic Diaspora*, *Africa and Black Diaspora* και το *Journal of Migration and Culture*. Σε πολλά από αυτά τα περιοδικά υπάρχει απευθείας πρόσβαση μέσω του Hellenic Academic Library Network (HEALink) από την ιστοσελίδα

<http://www.uop.gr/index.php?option=content&task=view&id=170>

του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Για άρθρα για ένα συγκεκριμένο θέμα καλό είναι να χρησιμοποιείται η βάση δεδομένων Scopus (<http://www.uop.gr/index.php?option=content&task=view&id=169>). Είναι σημαντική η εξοικείωση με τη χρήση και των δύο. Επίσης είναι σημαντικό να χρησιμοποιεί κανείς και τις ευρύτερες βάσεις δεδομένων scholar.google.com (για επιστημονικά άρθρα και παρουσιάσεις σε συνέδρια) καθώς και το books.google.com (για επιστημονικά βιβλία). Σε πολλά από αυτά έχει πλήρη πρόσβαση στο περιεχόμενο.

Διαδικτυακοί τόποι

Αξιόλογοι είναι οι δικτυακοί τόποι του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ):

http://www.oecd.org/topic/0,3373,en_2649_37415_1_1_1_1_37415,00.html,

του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης του ΟΗΕ (IOM) (<http://www.iom.int/>). Στην Ελλάδα πολύ ενδιαφέρουσες είναι οι ιστοσελίδες του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ) (<http://www.imepo.gr>), του Κέντρου Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων (ΚΕΜΟ) (<http://www.kemo.gr>) και του Mediterranean Migration Observatory (<http://www.mmo.gr>).

Βιβλιοθήκες

Υπάρχουν αρκετές βιβλιοθήκες στην Αθήνα που διαθέτουν συλλογές που περιλαμβάνουν και βιβλία για τη μετανάστευση. Οι σημαντικότερες είναι η Βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου (στο παλαιό κτίριο της οδού Συγγρού), η Βιβλιοθήκη του Πολιτικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (Αιόλου και Κολοκοτρώνη) και η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Μεσογειακών Μελετών (Λυκαβηττού 4). Ενδιαφέρουσες είναι επίσης η Βιβλιοθήκη του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών (Σίνα 31), η βιβλιοθήκη του Οικονομικού Πανεπιστημίου (στην οδό Πατησίων), η Βιβλιοθήκη του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (Ελ. Βενιζέλου 70), η βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος (στην οδό Πανεπιστημίου) και η βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (Πειραιώς 228). Οι ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες διαθέτουν συλλογικό ηλεκτρονικό κατάλογο ο οποίος είναι διαθέσιμος στη διεύθυνση: <http://www.unioncatalog.gr/ucportal/>.